

REPUBLICA ATHOS

Muntele Athos este o republica monastica cu regim administrativ autonom in cadrul Greciei, având capitala la Careia (Karyai, Karyes). Careia este singura localitate din cuprinsul Republicii Muntelui Athos.

In Muntele Athos si
pe tarmul **peninsulei**, se afla
DOUĂZECI DE
MANASTIRI MARI, zise
imparatesti, cu drepturi
egale, care conduc tot
Muntele.

In manastiri exista
calugari din tarile crestine
ortodoxe:

- Grecia, Rusia, Ucraina,
Romania, Belarus, Serbia-
Munteneagu, Bulgaria,
Georgia, Moldova,
Macedo-nia, Cipru
precum si din comunitati
ortodoxe de pe toate
continentele.

GRECIA

Asezare geografica

Muntele Athos este o mica **peninsula de 340 km patrati** in nordul Marii Egee, apartinand teritorial de Grecia de Nord care are capitala la Salonic. Peninsula atonita are o lungime de circa 30 km si latimea medie de 12 km.

De-a lungul ei, Peninsula este strabatuta de o culme muntoasa ce se termina cu impunatorul virf al Athosului, inalt de 2030 metri.

Capitala Athosului este Careia, iar portul de acces, Dafne.

Catunul Careia (Karyai, Karyes)

**Capitala administrativa a
Republicii Monahale Autonome
Sfantul Munte Athos**

ISTORIC

Inceputurile vietii monahale in Athos se crede ca dateaza din timpul Sfantului Imparat **Constantin cel Mare** (330-337) si a imparatului **Teodosie cel Mic** (408-450).

Timp de cinci secole (secolele V - IX) monahismul atonit s-a dezvoltat in mici sihastrii, primele asezari monahale fiind considerate **Vatopedu** si **Xeropotamu**.

Viata de obste a fost introdusa de Cuviosul **Atanasie Atonitul**, care a intemeiat, in anul 963, Manastirea Lavra. Tot in aceasta perioada, Cuviosul **Pavel Atonitul** a intemeiat Manastirea Sf. Pavel. Celelalte manastiri au fost intemeiate dupa modelul Lavrei, pana prin sec. XIV.

Perioada de inflorire a monahismului de aici a fost intre anii 963 si 1453, cind Athosul se afla sub directa supraveghere si intretinere a **imparatilor bizantini**.

Urmas direct al Imperiului Roman, Imperiul Bizantin, avand capitala la **Constantinopol**, a fost timp de peste un mileniu (437-1453) **cel mai important stat crestin din Estul Europei si din Orientul Apropiat**.

Centru si focar al crestinismului ortodox, dupa Marea Schisma din anul 1051; Bizantul a inceput un lung proces de decadere, in urma infrangerii sale de catre **turci**, in anul **1071** (Batalia de la **Manzikert**).

Treptat, turcii au ocupat toate teritoriile bizantine.

Anul 1025 - Imperiul bizantin in perioada de maxima inflorire culturala si economica

Anul 1453 – anul cuceririi Constantinopolului

Dupa caderea Consantinopolului, in anul **1453**, Muntele Athos a stat 459 de ani sub stapanire otomana. In aceasta perioada, grija mentinerii si intretinerii Athosului a trecut aproape in intregime pe seama celor doua tari romane, Moldova si Tara Romaneasca.

Domnii romani trimiteau sub forma de danii anuale in bani (**mertic**), sumele necesare platii birului catre turci (pentru a-si asigura un oarecare statut de libertate). De asemenea, trimiteau danii pentru intretinere si reparatii. Se pastreaza pana azi numeroase documente romanesti de danie in tezaurul fiecarei manastiri atonite.

Dupa secularizarea averilor manastiresti din Romania (1863) ajutoarele romanesti inceteaza. In 1912 Athosul intra sub tutela si administratia Greciei, iar in 1926 este declarat **Republica monahala ortodoxa autonoma in cadrul Greciei**.

Jurisdictional si spiritual, Muntele Athos a depins si depinde de Patriarhia Ecumenica de Constantinopol, care aproba orice numiri si schimbari de stareti si supravegheaza viata duhovniceasca.

AJUTOARE ROMANESTI PENTRU ATHOS

Ajutoarele romanesti au fost atat de importante incat depasesc orice alte ajutoare slave sau chiar bizantine.

Tara Romaneasca:

Intre 1515-1520, **Neagoe Basarab** rezideste din temelii Manastirea Dionisiu si doneaza sume mari de bani pentru refacerea Manastirii Cutlumus. Mai tirziu, **Matei Basarab** si **Sf. Constantin Brancoveanu** ii urmeaza exemplul.

Moldova:

Alexandru cel Bun, in 1429, inzestreaza Manastirea Zografu cu mosia Capriana din Basarabia. Cel mai mare ctitor al manastirilor din Athos ramine insa **Sf. Stefan cel Mare**, care rezideste aproape din temelii Manastirea Zografu (1466-1502) si Manastirea Grigoriu (1500-1502). Mai apoi, **Petru Rares** reface integral Manastirea Caracalu (1534-1535), iar **Alexandru Lapusneanu** rezideste in intregime biserica si o parte din incinta Manastirii Dochiaru (1552-1568).

ORGANIZAREA ADMINISTRATIVA

Muntele Athos se conduce dupa un Regulament Monastic elaborat de Comunitatea celor 20 de stareti (conducerea suprema numita **Chinotita**) si recunoscut de Patriarhia Ecumenica si de guvernul de la Atena. Regulamentul stabileste regulile de vietuire, drepturile si datoriile manastirilor si calugarilor, precum si conditiile de vizitare a Sf. Munte. In acest regulament se prevede interzicerea sub afurisenie a intrarii femeilor in Sfantul Munte, lucru respectat de altfel de la inceputurile monahismului aici.

Dintre cele 20 de manastiri, 17 sint grecesti, una ruseasca, una sarba si una bulgara. Noi romanii, care am facut cele mai multe donatii in Athos, nu avem o manastire a noastra, ci doar doua schituri: **Prodromu** si **Lacu**.

Alegerea membrilor **Chinotitei** (legislativului) si a **Epistasei** (executivului) se face in Biserica Protaton din Careia. Din partea guvernului grec este numit un guvernator, recunoscut de Chinotita. El are la dispozitie un numar de politisti si un pluton de militari.

Biserica Protaton din Careia
- *interior* -

Biserica Protaton din Careia
- *exterior* -

RANDUIALA SLUJBELOR

- La ora unu bat clopotele pentru desteptare.

- Pana la doua toti calugarii isi fac **canonul** la chilie.

- Intre doua si cinci se face slujba **Utreniei** si **Sf. Liturghie**. dupa care calugarii se retrag la chilii pentru doua ore de odihna, iar apoi ies la diferite ascultari de obste.

- La orele patru dupa amiaza, se face **Vecernia**, apoi se serveste masa si iarasi se aduna la biserica pentru:

- **Pavecernita** si **acatistul Bunei Vestiri**.

- De la opt seara la unu noaptea, se merge la odihna.

Manastirea Vatopedu

Manastirea Vatopedu cu hramul **Buna Vestire**, este una din cele mai vechi si mai mari manastiri atonite, a doua in ordine ierarhica dupa Marea Lavra. Din punct de vedere istoric, este considerata **cea mai veche manastire** din Sfintul Munte. Prima asezare, dupa traditie, dateaza din anul 383. Fiind distrusa de mai multe ori, in secolul al IX-lea a fost refacuta de trei frati, **Atanasie, Antonie si Nicolae**, calugariti aici. In secolul al XI-lea ajunge o manastire mare, cu sute de calugari.

In anul 1204, cruciatii au ucis mai multi calugari in Vatopedu si au devastat manastirea. Biserica cu **hramul Buna Vestire** dateaza din secolul al XI-lea, cu fresca din anul 1312.

Pe un bazorelief de marmura montat pe unul din ziduri apare **Sf. Stefan cel Mare** cu coroana pe cap, inchinind Maicii Domnului cu Pruncul, o bisericuta. Dedesupt se vede stema Moldovei, capul de zimbbru si anul 1496.

Trapeza manastirii, reconstruita de catre Sfantul Stefan cel Mare, la sfarsitul secolului al XV-lea

Este un semn de pretuire si aducere aminte pentru marile ajutoare date de acest insemnat domnitor si sfant moldovean. O alta stema a Moldovei, mult mai mare, tot din marmura, se afla pe peretele de intrare in biserica.

Probabil este de pe vremea lui **Alexandru Lapusneanu**, care face mari danii si reparatii la biserica. Pe peretele opus se afla stema Tarii Romanesti, deasemeni sculptata in marmura.

Dupa Sfantul Stefan cel Mare, **Neagoe Basarab** innoieste manastirea si construieste un paraclis. **Vlad Vintila**, **Matei Basarab**, **Vasile Lupu** sunt alti domni din Principatele Romane care dau importante ajutoare manastirii..

Sf. Constantin Brincoveanu la rindul sau, da ajutor banesc anual de 21.000 aspri pentru lucrari de refacere. In aceasta manastire se afla multe icoane facatoare de minuni ale Maicii Domnului si moaste ale unor importanti sfinti. De Vatopedu apartin schitul grecesc Sf. Mucenic Dimitrie, schitul rusesc Sf. Apostol Andrei precum si unele chilii din imprejurimi, care formeaza **Sihastria Colciu**, din care **trei sunt romanesti**.

Interiorul bisericii
manastirii Vatopedu

Manastirea Xeropotamu

Dupa traditie, a fost intemeiata de imparatul **Teodosie cel Mic** si sora lui **Pulheria**, in anul 424, printr-un mic schit.

La sfarsitul secolului a fost rezidita de **Cuviosul Pavel Atonitul**, fiul imparatului bizantin Mihail Rangave, cel care a fondat si Manastirea Sfintul Pavel.

Arsa de mai multe ori de arabi, in anul 1282 a fost rezidita de imparatul **Andronic al II-lea Paleologul**. Pe la inceputul secolului al XVI-lea, **Manastirea Xeropotamu** ajunge in ruina si este rezidita si intretinuta de domnii Tarilor Romane.

Amintim aici pe **Alexandru I Aldea, Neagoe Basarab, Vlad Vintila**, care dau anual intre 3.000 si 5.500 aspri. **Alexandru Lapusneanu** rezideste biserica si o impodobeste cu fresca, refacand deasemenea trapeza mare.

Incendiata de mai multe ori si ramasa in paragina, pe la jumatatea secolului al XVIII-lea va fi refacuta intre 1757-1768 de catre venerabilul **calugar Cezar Daponte**. Acesta face mai multe calatorii in Moldova si Tara Romaneasca si aduna de la credinciosi 60.000 grosi de aur, cu care innoieste manastirea si zideste din nou biserica mare cu hramul **Patruzeci de Sfinti Mucenici**.

Cei Patruzeci de Sfinti Mucenici

Manastirea Xeropotamu are sapte paraclise in interior si inca noua in exterior, la chiliile sihastrilor ce se nevoiesc imprejurul acestei lavre. Manastirea Xeropotamu se numara si ea printre manastirile cu monahi tineri care au creat in ultimul timp un mare curent de innoire duhovniceasca in Muntele Athos.

Manastirea Esfigmenu

Asezata pe tarmul marii, intr-o mica depresiune impadurita, bogata in livezi de maslini, portocali si lamii, **Manastirea** este o chinovie cu viata de obste, avind hramul **Inaltarea Domnului**. Prima asezare monahala este atribuita imparatesei **Pulheria evlavioasa**, sotia imparatului **Marchian** (450-457). Adevaratii intemeietori ai manastirii au fost insa cativa isihasti din veacul al XI-lea.

Distrusa si incendiata de mai multe ori, a fost refacuta de imparatul bizantin **Ioan al V-lea Paleologul** (1341-1391), precum si de despotii Serbiei, **Stefan Dusan** si **Gheorghe Brancovici**.

Cel mai mare staret al manastirii in aceasta epoca a fost **Sfintul Grigore Palamas**. In secolul al XV-lea a fost din nou mistuita de un incendiu si refacuta in secolul al XVI-lea de catre tarul rus **Alexandru Mihailovici**.

La refacerea manastirii au contribuit si cativa domni romani. Neagoe Basarab trimitea ajutoare anuale in bani la toate manastirile atonite, la fel facand si Vasile Lupu mai tarziu. Petru Rares da ajutoare pentru innoirea bisericii in anii 1544-1546, precum si domnii fanarioti in secolul al XVIII-lea.

Cel mai mare ajutor îl da însă mitropolitul **Veniamin Costachi**, care îi acorda timp de 12 ani (1806-1818) tot venitul schitului Florești - Vaslui. Cu acest venit se înnoiește biserica și pictura și se reface o mare parte de incintă.

Drept mulțumită, mitropolitul Moldovei **Veniamin Costachi** este pictat în pridvorul bisericii, ca un mare ctitor, alături de patriarhul Antim al Constantinopolului,.

Manastirea Zografu

Dupa traditie, prima asezare monahala la **Zografu** dateaza din secolul al IX-lea si se datoreaza celor trei sihastri atoniti **Moise, Aron si Ioan**, care s-au hotarit sa zideasca aici o manastire. Nestiind ce hram sa-i puna, s-au rugat lui Dumnezeu cu post si priveghere si au asezat o scandura in biserica, incuind usile. Dupa trei zile, descuind biserica, au gasit pictata pe scindura, in chip miraculos, icoana **Sfintului Mare Mucenic Gheorghe**.

Din ceasul acela, marele mucenic a devenit patronul manastirii, care s-a numit "Zografu", adica icoana zugravita prin minune.

Arsa si pradata de mai multe ori, in secolele XIII-XIV, a fost innoita de imparatii bizantini **Mihail al VIII-lea Paleologul, Andronic al II-lea si Ioan al V-lea Paleologul.**

Ajungand din nou in ruina in secolul al XV-lea, a fost **rectitorita integral de Sf. Stefan cel Mare intre anii 1466-1502.**

Este dealtfel cea mai mare ctitorie romaneasca din Muntele Athos, numarata a noua in ierarhia manastirilor atonite.

Mai inainte de Sf. Stefan cel Mare, bunicul sau, **Alexandru cel Bun** dadea ajutor anual manastirii cate 3.000 aspri de argint.

Mai tarziu, Radu cel Mare, Neagoe Basarab, Vlad Vintila, Petru Rares, dadeau ajutoare anuale pentru reparatii si intretinere.

Alexandru Lapusneanu si sotia lui Ruxandra, plateau birul manastirii catre turci si mai dadeau inca 52.000 aspri de argint. Ultimele ajutoare romanesti le dau domnii fanarioti, care fac lucrari de intretinere in secolul al XVIII-lea.

Domnitorul Stefan cel Mare a donat Manastirii Zografu **steagul sau de lupta**, impreuna cu o icoana a Sf. Mare Mucenic Gheorghe. Steagul purtat de el in atatea lupte, steagul cu care a cistigat atatea razboaie, se pastreaza de cinci sute de ani in Sfintul Munte! Este cel mai inalt act de recunostinta fata de Dumnezeu al unui mare aparator al crestinismului in Europa!

Manastirea Castamonitu

Manastirea Constamonitu, cu hramul **Sf. Arhidiacon Stefan**, este o mica lavra cu viata de obste. Prima asezare monahala dateaza aici din sec. IX, in sec. XIII fiind reinnoita de Andronic II Paleologul. In sec. XVI a ars si a ramas pustie pana in sec. XVIII, cand este refacuta cu ajutor de la tarii rusi, de la sarbi si romani. Biserica a fost construita din nou in anul 1867 si este nepictata.

Sf. Stefan cel Mare este primul care incepind din 1493 trimite ajutoare banesti anuale in valoare de cite 5500 aspri de argint. **Neagoe Basarab** achita datoriile manastirii catre sultan (1517), iar **Petru Rares** ii acorda in fiecare an traditionalul ajutor de cate 6000 aspri (1542).

In unele acte de danie se aminteste ca Neagoe Basarab, Mihnea Turcitu si domnii fanarioti trimiteau ajutoare in bani pentru reparatia bisericii, a chiliilor si a zidurilor de incinta.

Pozitia manastirii este privilegiata, fiind retrasa din calea vizitatorilor, astfel vietuitorii ei bucuandu-se de multa liniste si pace interioara.

In biserica se afla trei icoane vechi, miraculoase: icoana Sf. Arhidiacon Stefan - patronul manastirii si doua icoane ale Maicii Domnului "Hodighitria" (indrumatoarea) si "Antifonitria" (icoana care a strigat).

Marea Lavra

Marea Lavra este cea dintai manastire cu viata de obste din Sfintul Munte. A fost zidita de **Sfintul Atanasie Atonitul** in anul 963, cu ajutorul imparatilor bizantini **Nichifor Focas** (963-969) si **Ioan Tsimiskes** (969-976). Este considerata cea dintai manastire atonita intre cele 20, bucurindu-se in toate de cinste si intaietate.

Este manastirea tutelara peste tot Muntele si are jurisdictie asupra tuturor schiturilor si sihastriilor din jurul virfului Athos, inclusiv asupra **schitului romanesc Prodromu**.

Hramul initial al manastirii, fixat de ctitor, a fost **Buna Vestire**. Actualmente **hramul este Sf. Atanasie Atonitul**, care se sarbatoreste la 5 iulie.

Incepand din secolul al XIV-lea, domnii Tarii Romanesti dau mari danii si ajutoare materiale pentru reparatii si intretinere.

Amintim aici pe cei mai importanti dintre ei. **Neagoe Basarab** (1512-1521) innoieste integral biserica mare si o acopera cu plumb, doneaza sfinte vase si anual cate 90.000 taleri.

De asemenea, **Vlad Vintila**, **Petru Schiopul**, **Ioan si Gavril Movila** dau anual intre 6.000 si 15.000 taleri.

Matei Basarab construiește în 1653 unul din cele 22 de paraclise aflate în mănăstire. **Sf. Constantin Brancoveanu** construiește un alt paraclis în 1713.

**Ctitoria Sfântului
Atanasie - Sec. X**

**Maica
Domnului**

**Sfântul
Atanasie
Atonitul**

Schitul romanesc Prodromu

Schitul romanesc Prodromu, apartinand de Marea Lavra, a fost intemeiat de calugarii moldoveni **Iustin**, **Patapie** si **Grigore** in 1810. In 1840 schitul a fost pustiit de armatele turcesti.

In 1848, alti doi monahi moldoveni, **Nifon** si **Nectarie**, construiesc un nou schit in locul celui risipit, cu ajutor de la domnitorul **Grigore Ghica**. A fost terminat si sfintit in anul 1866.

Manastirea Sfantul Pavel

Manastirea Sfântul Pavel este situata pe o vale adanca, chiar sub varful Athosului. A fost intemeiata in secolul al X-lea pe locul unei chilii mai vechi, de catre **Cuviosul Pavel Atonitul**, contemporan cu Sfintul Atanasie Atonitul. Distrusa de **pirati si cruciati** de mai multe ori, manastirea a fost rezidita cu ajutorul domnilor sarbi si romani. Dintre ctitorii romani care au ajutat la intretinerea si renovarea manastirii, amintim pe cei mai importanti:

Sf. Stefan cel Mare construiește un baptisteriu, renovează biserica și construiește un apeduct.

Frații Craiovești dau ajutor anual câte 2.000 aspri, **Neagoe Basarab** construiește turnul de apărare și zidurile de incintă.

Sf. Constantin Brancoveanu construiește paraclisul "Sfintii Imparați Constantin și Elena" și reînnoiește chiliile mănăstirii.

Manastirea este numărată a 14-a în ierarhia celor 20 de mănăstiri atonite, are viața de obște și viețuiau în ea 91 de călugări în anul 1990. De această mănăstire depinde **schitul românesc Lacu** și **Noul Schit**. Manastirea are zece paraclise, trei în incintă și șapte în afara.

Schitul romanesc Lacu este un schit mic, cu viata de sine, cu o frumoasa biserica de piatra, avand **hramul Sfintul Mucenic Dimitrie**. A fost infiintat in secolul al XVIII-lea de cativa calugari de la Neamt, Caldarusani, Cernica si din manastirile basarabene.

La inceputul secolului al XIX-lea, Schitul Lacu avea peste 30 de chilii in care se nevoiau pana la 80 de calugari sihastri si era a doua asezare monahala romaneasca din Sfintul Munte, dupa Schitul Prodromu, care numara pe atunci peste 120 de monahi.

Manastirea Xenofont

Manastirea Xenofont cu hramul **Sfintul Mare Mucenic Gheorghe**, a fost fondata in secolul al X-lea de un cuvios cu acelasi nume, care era unul din ucenicii Sf. Atanasie Atonitul.

In secolul al XI-lea a fost reinnoita de **sihastrul Simeon**, fost general bizantin, cu trei ucenici ai sai, **Eusebiu, Candid si Ilarion**, ajutati de imparatul **Nichifor Votaniat** (1078-1081).

Arsa si jefuita de pirati si de armatele uniate filocatolice, a fost refacuta si intretinuta aproape cinci secole prin daniile facute de boierii si domnii Tarii Romanesti si ai Moldovei.

Dupa **Sf. Stefan cel Mare** care face danii in 1475, cei mai mari ctitori ai manastirii Xenofont au fost **boierii Craiovesti, Duca si Radu**. Timp de 20 de ani (1544-1564), ei zidesc aici biserica noua cu pictura, o parte din chilii si alte anexe.

Din 1607 pana in 1763, majoritatea domnilor Tarii Romanesti dau anual cite 11.000 aspri turcesti Manastirii Xenofont. Dintre acestia, amintim pe **Radu Serban, Matei Basarab, Sf. Constantin Brancoveanu si domnii fanarioti**, pana la **Matei Racovita (1763)**.

Dupa incendiul din 1807, ultimul mare ajutor e trimis din Principatele Romane, intre anii 1817-1837, cand se zideste la Xenofont o noua biserica cu acelasi hram: Sfantul Mare Mucenic Gheorghe. In ordine ierarhica Manastirea Xenofont este a saispzezecea lavra aghiorita.

De aceasta manastire depinde **Schitul Xenofont**, fondat de isihastul **Silvestru** in anul 1760. Schitul are mai multe chilii si colibe, in care se nevoiau in trecut mai mult de 50 de isihasti greci si romani.

Manastirea Cutlumus

Prima biserică a fost construită aici în secolul al X-lea. În secolul al XIII-lea a fost rezidită și iarăși distrusă de invadatori. În a doua jumătate a secolului al XIV-lea a fost rezidită de domnii Țării Românești.

Astfel **Vlaicu Voda**, trimitea ajutoare mari pentru reconstruirea bisericii, a incintei și chiliilor, între anii 1364-1372; **Mircea cel Bătrân** a dat ajutoare pentru zidirea clopotnitei în anul 1388. **Radu cel Mare** rezideste integral chiliile și un turn de apărare între 1502-1508.

Neagoe Basarab zideste trapeza, bolnita, portul (arsanaua), zidul de incinta si da anual cate 10.700 aspri, intre anii 1514-1521. De asemenea, **Matei Basarab** face reparatii generale in anii 1637-1641.

Multi alti domnitori romani au dat nenumarate ajutoare pentru reparatii, intretinere si extindere.

Manastirea Cutlumus cu hramul "**Schimbarea la Fata a Domnului**", este una dintre cele mai mari ctitorii romanesti in Athos.

Foarte multi calugari romani au vietuit, s-au nevoit si s-au rugat in aceasta manastire sau in **Schitul Cutlumus** din apropiere, construit de **Vlaicu Voda** (1372). Sub conducerea Manastirii Cutlumus se mai afla si **Schitul Pantelemon** fondat in 1785.

In prezent, numarul calugarilor din aceasta manastire, precum si din intregul Munte este mic, spunindu-se chiar ca Athosul trece de mai multi ani printr-o criza. Exista totusi sperante ca, in curand, Athosul va reinvia.

Manastirea Filoteu

Are o asezare minunata in mijlocul codrilor si a poienilor. In aceasta chinovie se duce o inalta viata duhovniceasca, are o obste foarte numeroasa, cei mai multi calugari fiind tineri, absolventi de seminarii sau facultati teologice.

Hramul Manastirii Filoteu este Buna Vestire. Intemeietorul acestei manastiri a fost **cuviosul Filotei**, contemporan cu Sf. Atanasie Atonitul, spre sfirsitul secolului al X-lea.

Imparatul Bizantin **Nichifor Votaneiat** (1078-1081) a innoit integral manastirea. **Imparatii Paleologi Andronic al II-lea, Andronic al III-lea si Ioan al V-lea** au facut la randul lor donatii importante.

In secolele XIV-XVI aici vietuiau mai ales calugari sarbi, ai caror despoti dadeau ajutoare materiale manastirii.

Si domnii romani au dat numeroase donatii pentru intretinerea si refacerea cladirilor. Astfel **Vlad Tepes** trimitea cite 4.000 aspri anual. **Neagoe Basarab** da ajutoare banesti tuturor manastirilor atonite intre anii 1513-1517.

Vlad Calugarul, Radu Paisie, C. Mavrocordat si **Grigore al II-lea Ghica**, dau manastirii ajutoare traditionale in bani: intre 4.000 si 6.600 aspri anual.

In anul 1871 Manastirea Filoteu a suferit un incendiu general. Din 1871 si pina in 1885 cind s-au terminat lucrarile de restaurare, din Romania s-au colectat mari ajutoare banesti pentru aceasta manastire.

Portretele evlaviosului domn **Matei Basarab** si a sotiei sale, sunt pictate in fresca in trapeza manastirii ca o recunoastere a importantelor donatii facute de acestia.

Manastirea Dochiaru

Manastirea Dochiaru are hramul **Sfintul Ierarh Nicolae** si a fost intemeiata de **Cuviosul Eftimie**, care a trait in a doua jumatate a secolului al X-lea.

In secolul al XI-lea a fost innoita de **imparatii bizantini**, dar a fost jefuita si incendiata de mai multe ori. A fost din nou refacuta de **Ioan al V-lea Paleologul** si de **despotii Serbiei**. Dupa caderea Bizantului, manastirea ajunge in paragina.

Calugarii de aici fac apel la Domnul Moldovei **Alexandru Lapusneanu**, care se obliga sa o reinnoiasca in intregime.

In a doua sa domnie (1564-1568) zideste din temelie biserica mare, turnul si zidurile de aparare, parte din chilii si finanteaza pictarea bisericii, lucrata de un reprezentant de seama al scolii cretane de pictura.

Arhitectura acestei biserici este mult influentata de arhitectura moldoveneasca, semanand foarte mult cu biserica manastirii Slatina.

Vazand ca lucrarile intarzie din cauza cheltuielilor foarte mari, **Doamna Ruxandra**, sotia domnitorului, doneza uriasa suma de **165.000 aspri de argint !**

Este cea mai mare donatie in bani facuta vreodata de domnii romani muntelui Athos !

Ca si alte manastiri din Athos, si Manastirea Dochiaru avea metoace in tarile romane, care le aduceau venituri suplimentare pentru intretinere.

In impunatoarea biserica de aici, sunt pictati si ctitorii Alexandru Lapusneanu si Ruxandra Doamna. Alexandru Lapusneanu mai apare inca odata in haina monahala si cu aura de sfint, intrucat el s-a calugarit sub numele de **Pahomie.**

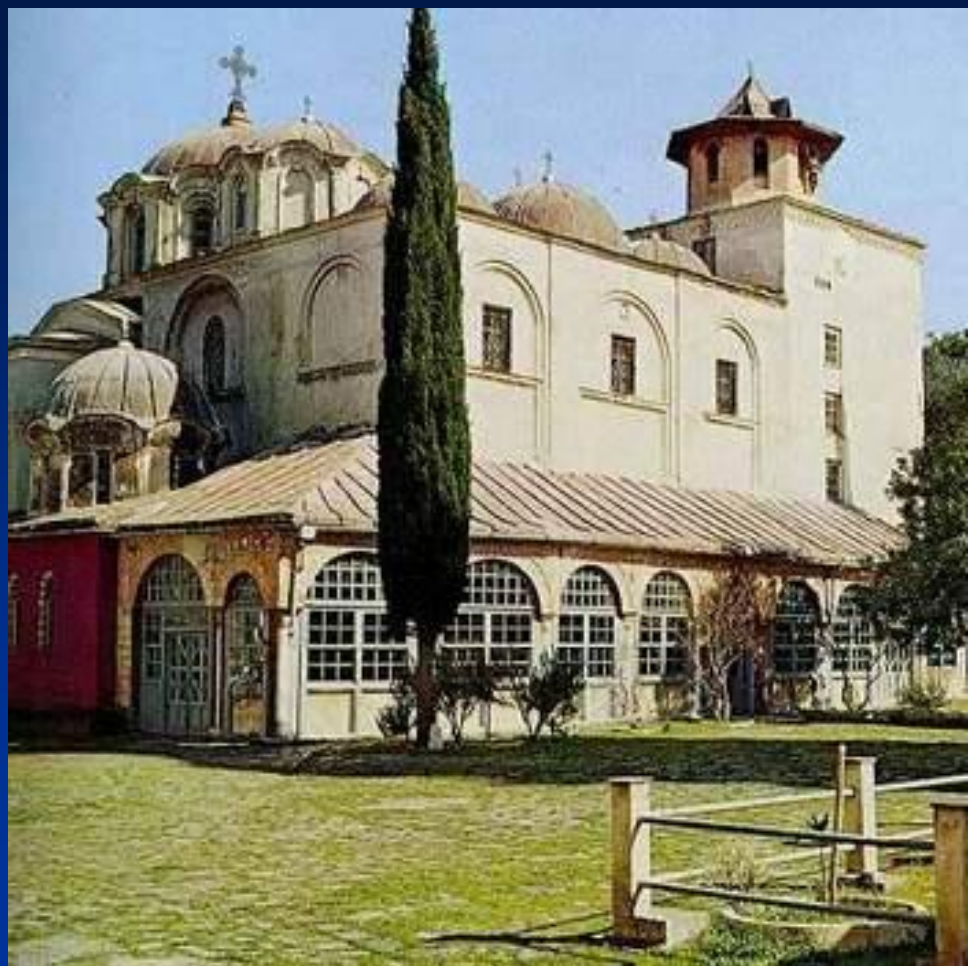
Manastirea Iviru

Manastirea Iviru, cu hramul **Adormirea Maicii Domnului**, este una dintre cele mai importante manastiri atonite, a treia in ordine ierarhica, zidita in anul 980 de **Ioan Iviritul**, general al armatelor bizantine, originar din Iviria-Caucaz (Georgia). Renuntand la dregatoria sa, a fost tuns in monahism impreuna cu fiii sai **Eftimie** si **Gheorghe**, de catre Sfintul Atanasie Atonitul. Manastirea a fost de mai multe ori incendiata si distrusa de pirati.

In timpul patriarhului latin Ioan Vecos, au fost ucisi cu sabia 13 calugari din Iviru pentru ca se opuneau uniatiei.

La dese lucrari de reparatie si innoire, Tarile Romane au dat numeroase aju-toare si danii. Amintim aici pe domnitorii cu cea mai insemnata contributie: **Neagoe Basarab, Radu Serban, Constantin Serban si Grigore Ghica** si deasemenea boierul **Stavarache** din Bucuresti.

Manastirea Iviru este una dintre cele mai mari si bogate manastiri din Athos. Cel mai de pret odor al ei este vestita icoana facatoare de minuni a Maicii Domnului numita "**Portarita**", poate cea mai renumita icoana din toate tarile ortodoxe.

Traditia spune ca aceasta icoana a venit singura pe mare de la Constantinopol, in secolul al VIII-lea. O crestina vaduva a aruncat-o in mare de frica sa nu o ia iconoclastii si sa o profaneze.

Astfel, icoana a venit singura pe valuri pana la tarm, langa Iviru. Din ea se ridica o lumina ca de foc. Multi calugari au incercat sa o scoata, dar icoana ii ardea sau se departa de ei. Doar un mare ascet pe nume **Gavriil**, fiul vadei care a aruncat icoana in apa, a reusit s-o scoata.

Icoana nu sta in biserica cum s-ar crede, ci intr-un paraclis anume construit la poarta manastirii. Spun parintii, ca ori de cate ori a fost dusa in biserica, dimineata au gasit-o iarasi la poarta, semn ca ea pazeste manastirea. Pentru aceasta este numita "**Portarita**". Este mare de 1,30x1,90 m, imbracata in aur si cu multe podoabe date de credinciosi.

Manastirea Caracalu

Prima atestare documentara dateaza din secolul XI. In secolul XIII, ajungand in ruina, este refacuta de imparatii bizantini Paleologi Mihail al VIII-lea, Andronic al II-lea si Ioan al V-lea.

Ajunsă din nou în ruina în anul 1535, **Manastirea Caracalu** intra în grija domnului moldovean **Petru Rares**, care se angajează s-o refacă în întregime.

Astfel s-a început cu construcția portului mănăstirii (arsanaua) și cu ridicarea unui turn înalt de pază.

Se reconstruieste biserica si intreg ansamblul de chilii. Lucrarile de reinnoire de la Caracalu au fost continuate si terminate de ginerele sau **Alexandru Lapusneanu** cu sotia **Ruxandra**.

Monahii de aici pastreaza traditia ca dupa terminarea lucrarilor de restaurare, Petru Rares, noul ctitor al manastirii, s-a calugarit aici sub numele de Pahomie, impreuna cu protospatarul sau Petru si ca s-au savirsit aici amindoi, in pocainta si viata sfinta.

Peste veacuri, s-au mai trimis aici din Moldova importante ajutoare banesti pentru intretinerea si infrumusetarea manastirii. Danii au mai facut **Constantin Mavrocordat**, **Grigore Ghica** si alti domni fanarioti.

In incinta manastirii se afla cinci paraclise si alte doua in afara. Tezaurul adaposteste frumoase icoane vechi, sfinte vase liturgice, vesminte din fir si un epitaf din fir de aur pe matase visinie din sec. XVIII, donat din Moldova.

In jurul acestei manastiri se afla mai multe chilii si colibe pustnicesti.

Multi cuviosi romani s-au nevoit de-a lungul veacurilor pe aceste locuri, s-au rugat pentru ei si pentru noi si au multumit Maicii Domnului ca i-a invrednicit sa traiasca in gradina ei.

Manastirea Pantelemon (Rusicon)

Manastirea Pantelemon sau **Rusicon**, cu hramul **Sfintul Mare Mucenic Pantelemon**, este un adevarat colos, cu doua biserici in interior si 35 de paraclise, cu patru corpuri mari de chilii cu cate patru si cinci niveluri.

Prima asezare monahala de aici dateaza din secolul al XI-lea, pe timpul imparatului **Alexie I Comnenul**.

Ramasa aproape pustie, a fost reinnoita de **Andronic al II-lea Paleologul** (1282-1328) si locuita de calugari greci si rusi. Din secolul al XIV-lea se numeste Manastirea Sfintul Pantelemon a Rusilor. Arsa si pustiita de mai multe ori, a fost refacuta atat de **tarii rusi** cat si de **domnii tarilor romane**.

Biserica Mare,
construita de
Scarlat Callimachi

Clopotnita
zidita de
Scarlat Callimachi

Dintre domnitorii romani care au facut mari danii acestei manastiri, amintim pe **Vlad Tepes, Vlad Calugarul, Sf. Stefan cel Mare, Radu cel Mare, Neagoe Basarab**, care fiecare la rindul lui, au dat anual sume intre 4.000 si 6.000 aspri de argint.

Incepand cu secolul al XVIII-lea, domnii fanarioti ai Moldovei devin ctitorii principali ai Manastirii Pantelemon.

Astfel **Ioan Mavrocordat, Constantin Racovita, Grigore Ghica**, dau ajutoare anuale intre 10.000 si 56.000 aspri echivalent.

Fresca de la
manastirea
Rusicon

Biserica
Adormirea
Maicii Domnului

Cel mai mare ctitor ramane insa domnul Moldovei **Scarlat Callimachi** (1812-1819), care zideste din temelii biserica centrala, trapeza mare in care pot lua masa odata aproape o mie de monahi, clopotnita si o parte din corpul chiliilor.

Din 1875 manastirea este condusa de egumeni rusi si devine cea mai mare lavra din Muntele Athos, numarand la inceputul secolului al XX-lea, peste **2.000 de monahi rusi** si putini greci.

Clopotnita manastirii este renumita pentru cele mai mari clopote din toata Grecia, donate de tarii rusi. **Clopotul mare** are circa **13.000 kg**. Cand bat toate clopotele, rasuna tot Athosul.

Actualmente manastirea se afla aproape goala, mai vietuind aici doar cateva zeci de calugari rusi si cativa romani.

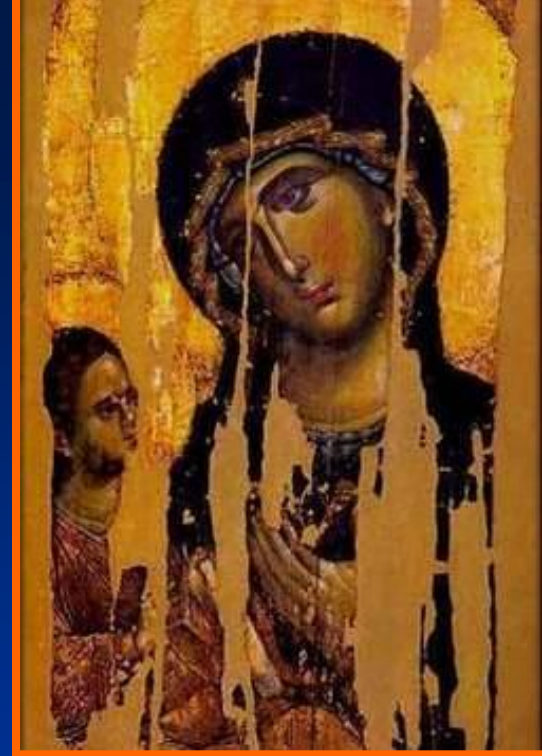

Manastirea Hilandaru

Privita din apropiere, **Manastirea Hilandaru** pare o adevarata cetate medievala ce se inalta pe o vale plina de verdeata, cu livezi de maslini si paduri.

Este ctitoria despotului sarb **Stefan Nemanja** (1166-1196) care zideste manastire pe locul unui schit mai vechi, cu hramul "**Intrarea Maicii Domnului in Biserica**". Apoi ctitorul se calugareste sub numele de **Simeon**. Asemenea s-a calugarit si fiul sau **Sava**, ajuns mai tarziu arhiepiscop al Serbiei. Amandoi sunt cinstiti ca sfinti ai Serbiei.

Icoane din Manastirea Hilandaru

In secolul al XIV-lea, Manastirea Hilandaru a fost restaurata cu ajutoare de la **Andronic al II-lea Paleologul** si de la despotul Serbiei **Stefan Dusan**. In aceasta perioada manastirea a trait cea mai infloritoare perioada din istoria sa.

Printre marii stareti, l-a avut cativa ani si pe **Sfintul Nicodim de la Tismana** (+1406). Datorita lui, numerosi monahi romani s-au nevoit in obstea Manastirii Hilandaru intre secolele XIV-XIX.

La intretinerea si innoirea manastirii au contribuit si domnii tarilor romane, incepind cu secolul al XV-lea, cand Serbia cade sub ocupatie otomana. Amintim aici pe evlaviosul domn **Neagoe Basarab**, pe **Vlad Vintila**, **Mihnea Turcitul** si pe **Matei Basarab**.

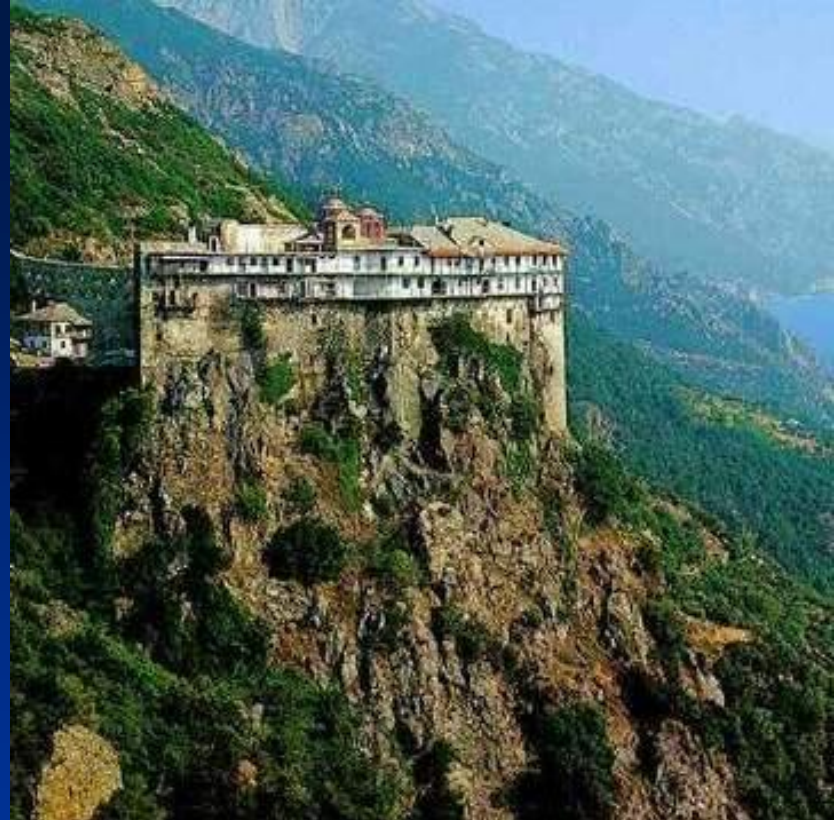
Fiecare la randul lui, a contribuit cu sume anuale intre 7.000 si 15.000 aspri, intre anii 1517-1645. Biserica este o mareata catedrala impa-rateasca cu o fresca nespus de frumoasa.

Zece stilpi de marmura sustin boltile, iar deasupra se inalta opt turla. In aceasta manastire se afla o bogata colectie de icoane vechi, obiecte de cult si o valoroasa biblioteca.

Manastirea Simonpetra

Are cea mai ingenioasa arhitectura si o asezare unica in Sfintul Munte, pe varful unei pietre uriase, deasupra unei prapastii de sute de metri, care se termina jos cu tarmul marii.

Manastirea Simonpetra, a treisprezecea in ierarhia Athosului, are **hramul Nasterea Domnului** si face parte din cele cinci manastiri cu tineret, care au adus un curent de innoire duhovniceasca la Athos.

Prima asezare monahala dateaza aici din secolul al XIII-lea. Un cuvios sihastru, anume **Simon**, care se nevoia alaturi, intr-o peștera, a zidit pe aceasta piatra un mic schit pustnicesc.

De la el se numeste manastirea Simonpetra (sau Simonos Petra), adica "Piatra lui Simon".

De-a lungul veacurilor a fost de mai multe ori distrusa de incendii. După incendiul din 1580, **Mihai Viteazu** este cel care reface integral mănăstirea și o înzestrează cu metoace (1591-1599).

Incendiata din nou în 1626, **Matei Basarab** o reface între 1633-1650. După un alt mare incendiu, cel din 1891, reconstrucția s-a realizat prin generozitatea **tarilor rusi** și prin ajutoarele banesti adunate între anii 1899-1902 din România.

În ultimele decenii rămânând aproape goală, au venit 50 de călugări tineri din Mănăstirea Meteora și s-au stabilit aici. În 1990 obștea mănăstirii număra 80 de călugări.

In
ultimii ani la
aceasta
manastire
s-au convertit
la ortodoxie si
s-au calugarit
aici un vestit
staret
benedictin cu
cinci ucenici
ai sai, precum
si un tinar
din Zimbabwe.

Iata deci o manastire atonita vie, lucratoare, misionara !

Manastirea Grigoriu

Este o manastire mare, restaurata recent, cu viata de obste model, asezata pe malul marii, avand **hramul Sfintul Ierarh Nicolae**.

Manastirea Grigoriu a fost infiintata in secolul al XIV-lea de **ucenicii Sfintului Grigore Sinaitul**. Spre sfirsitul secolului al XV-lea a fost distrusa de pirati, iar calugarii taiati cu sabia.

In 1497, **Sf. Stefan cel Mare** zideste din temelii biserica si intreaga incinta, devenind astfel cel mai mare ctitor al ei. In anul 1500 el da manastirii 24.000 aspri pentru cumpararea unui metoc.

Stefanita Voda (1517)
si **Alexandru Lapusneanu**
(1553) continua daniile
inaintasului lor. In anul 1761,
Alexandru Ghica si urmasii
sai donau manastirii anual cate
25.000 aspri, pentru diferitele
trebuinte.

In prezent, in
Manastirea Grigoriu se afla
inca in stare de functionare
doua corpuri de chilii, in partea
de Sud si de Est, precum si
turnul de paza, construite de Sf.
Stefan cel Mare, asa cum reiese
din cele doua inscriptii
originale, fixate in zid.

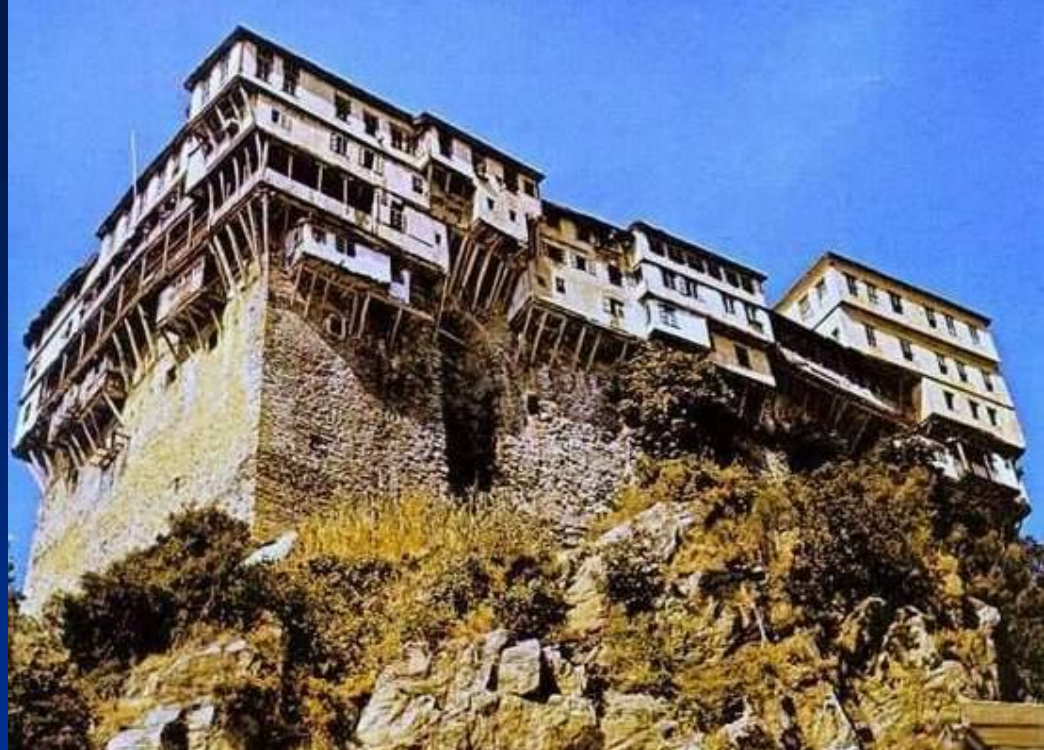

In biserica, in strana stareteasca, se pastreaza o icoana facatoare de minuni a **Maicii Domnului** numita "**Pantanasa**", originara din Moldova. Documentele si actele de valoare au fost pierdute aproape in intregime in marele incendiu din 1762. Multe dintre ele proveneau de la domnii moldoveni.

Manastirea Dionisiu

Manastirea Dionisiu cu hramul **Nasterea Sfintului Ioan Botezatorul**, este o chinovie atonita dintre cele mai remarcabile. Fondatorul manastirii a fost **Cuviosul Dionisie** din Castoria, pe la jumatatea secolului al XIV-lea.

Un secol mai tarziu, aici a fost calugarit **Sfintul Nifon** care a ajuns patriarh al Constantinopolului. Fiind mai apoi depus din scaun, la insistenta lui **Radu cel Mare**, ajunge mitropolit al Tarii Romanesti, in anul 1500 (craniul Sf. Nifon se pastreaza in catedrala mitropolitana din Craiova).

Intre anii 1515-1520, **Neagoe Basarab**, fiul lui Radu cel Mare, construiește din temelie biserica, chiliile și întreaga incintă, apoi donează un chivot de aur și argint, unul dintre cele mai frumoase și pretioase obiecte de artă din tot Athosul.

Intre anii 1546-1548, **Petru Rares** cu doamna sa **Elena**, au pictat biserica și trapeza, pictura care se păstrează în bună stare și astăzi.

Alexandru

Lapusneanu cu doamna sa **Ruxandra**, zidesc bolnita, chiliile de sud și măresc trapeza. În 1570 Ruxandra Doamna, plătește birul către turci pentru întreg Athosul.

Din 1577 **Petru Schiopul** da manastirii un ajutor anual de 6.000 de aspri de argint. **Matei Basarab**, **Sf. Constantin Brincoveanu**, **Nicolae Mavrocordat**, continua sa dea ajutoare anuale intre 4.000 si 8.000 de aspri.

Manastirea Dionisiu are 15 paraclise, precum si 7 chilii pustnicesti pe munte, in care se nevoiesc citiva sihastri. Dintotdeauna aceasta manastire a avut si are una dintre cele mai aspre randuieli de viata monahala.

Aici se pune mare pret pe viata mistica, contemplativa si pe rugaciunea inimii, in deplina liniste, smerenie, tacere si post.

Manastirea Pantocrator

Manastirea Pantocrator (=Atottiitorul) cu hramul **Schimbarea la Fata**, a fost fondata in anul 1357 de catre doi generali bizantini, fratii **Alexie si Ioan**, care se fac monahi in acest sfant locas.

In 1385 manastirea este mistuita de un mare incendiu si reinnoita de patriarhul Constantinopolului **Antonie** si de imparatul bizantin **Manuel II Paleologul** (1391-1425).

Fresca din biserica a fost executata de vestitul pictor macedonean **Manuil Panselinos** si este de mare valoare artistica. Dupa caderea Imperiului Bizantin (1453), Manastirea Pantocrator este intretinuta si innoita de ajutoarele si daniile acordate de catre domnii Tarii Romanesti.

Vlad Tepes trimite anual cate 15.000 aspri, **Neagoe Basarab** construiesc zidul de incinta, **Matei Basarab** face reparatii partiale la incinta, **Sf. Constantin Brancoveanu** da ajutor banesc anual, intre anii 1692-1707, cate 3.000 aspri de argint.

Multe alte ajutoare adunate din Principatele Romane au mai fost trimise de catre domnii fanarioti pana in 1854, pentru renovarea bisericii si picturii, precum si a unei parti din chilii.

Manastirea are 15 paraclise, din care opt in incinta si sapte in afara. Asezari monahale dependente de Pantocrator sunt:

- Schitul Sf. Ilie (rusesc),
- 15 chilii la Careia,
- aproape 50 de chilii si colibe in sihastria Capsala, grecesti, rusesti si patru romanesti.

Manastirea Stavronichita

Este o manastire mica cu viata de obste, care face parte din grupul manastirilor atonite ce au adus un suflu nou de viata duhovniceasca in Sfintul Munte.

A fost declarata manastire abia in anul 1535, cu aprobarea patriarhului ecumenic Ieremia, raposat aici. Pana atunci exista aici doar o chilie din secolul al X-lea, care apartinea de Manastirea Filoteu.

Manastirea este numarata a cincisprezecea in ierarhia celor douazeci de manastiri atonite.

Se afla aici, printre multe icoane de mare valoare si icoana minunata a Sfintului Ierarh Nicolae, care este si patronul manastirii. Icoana a fost gasita pe mare de pescari. Incendiata de mai multe ori (1607, 1741, 1817, 1864, 1874 si 1879), manastirea a fost reinnoita de sarbi si de **domnii Tarii Romanesti**.

Biserica cu **hramul Sfintul Ierarh Nicolae** a fost construita intre 1527-1537 si este pictata de renumitul pictor cretan Teofan.

Printre domnitorii romani care au ajutat aceasta manastire, amintim pe **Radu Paisie**, care da ajutoare pentru terminarea bisericii si refacerea incintei, intre anii 1535-1545.

Matei Basarab da ajutoare anuale pentru renovare si intretinere, intre anii 1628-1641; **Serban Cantacuzino** face un apeduct si clopotnita in 1680; **Alexandru Ghica** restaureaza integral biserica si chiliile distruse de incendiul din anul 1741.

La fel fac si ceilalti domni fanarioti pana in 1770. In urma incendiilor din secolul al XIX-lea, s-au facut mari colecte banesti in Moldova si Muntenia pentru refacere.

Pana nu de mult, se afla in apropiere si o **chilie romaneasca** cu hramul Sfantul Ioan Botezatorul, in care era egumen arhimandritul Antipa Dinescu (+1942).

